

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:		Pretiuu insertiunilor:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „		4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ .	3 „ 50 „			

Nru 112 pr.

Cercular'a Preasantitului Ioanu Popasu, Episcopulu eparchiei Caransebesiului.

Iubitului Cleru si poporu din protopresbiteratele Lugosiu, Fagetu, Jebelu, Ciacov'a, Oraviti'a si din partile protopresbiteratelor Caransebesiu, Versetiu si Biseri'e a alba, încâtu acelea nu s'a tîenutu de fosta granitia militaria!

Daru, binecumentare si pace dela Dumnedeu Tatalu si Dornulu nostru Isusu Christosu!

Epitropi'a provisoria a fondurilor comune dieceselor nòstre Aradu si Caransebesiu. Ni aduce la cunoscentia, cà mai multe comunitati mai alesu din maritulu Comitatu alu Carasiului nu voescu se platésca asia numit'a „aucta scolaria“, fiindcà nici preotiloru, nici invetiatoriloru ma chiar nici ómeniloru celoru mai betrani din aceste comune nu este cunoscutu, cà esista fondulu scolariu numitu „aucta“ si cà densii aru fi fostu provocati candva se platésca astfelu de competintia, ce se pretinde astadi dela comune sub titul'a de „restantie de aucta scolara“.

Deci pentru delaturarea pedeciloru si greutatiloru ivite la solvirea acestoru competintie in urm'a rogarei suslaudatei Epitropii provisorie, Ne aflamu indemnatu a desluçi si lamurí inceputulu si scopulu amintititei fundatiuni scolarie iubitului cleru si poporu in urmatórele:

Inca in 31. Maiu 1813 sub Nru 6650 a urmatu o resolutiune preainalta, prin care se recomanda inmultirea fondului scolariu intemeiatu de mai nainte spre inaintarea invetiamentului in scólele nòstre gr. or. si anume in anulu 1810 prin introducerea tasului alu III-lea preparandialu ce se pórtu prin bisericele nòstre pana astadi. Spre scopulu inmultirei acestui fondu s'a compusu la anulu 1820 in fiecare

jurisdictiune câte o comisiune micsta din functionari comitatensi si din directorii de atunci ai scóleloru nòstre nationale, care comisiune mergendu din comuna in comuna a provocatu in numele Maiestatii Sale pe oficiele si reprezentantiele comunale de atunci se contribue dupa potere la inmultirea fondului scolariu numitu atunci generalu.

In urm'a acestei provocari tóte comunele nòstre nemilitarie din diecesele Aradu si Caransebesiu s'an invoitu si respeptive deobligatu prin contracte bilaterale si nerevocabile, se contribue fiacare comuna din lad'a comunala la fondulu scolariu sub numirea de „aucta scolaria“ câte 10 fiorini la suta séu câte 1 fiorin din 10 fiorini dupa léf'a anuala de atunci a invatiatoriului; adeca daca léf'a anuala a invetiatoriului erá de 40 fr. val. vienesa comun'a respeptiva s'a deobligatu a contribuí la fondulu generalu scolariu dela 10 fr. câte 1 fr. séu dela 40 fr. patru fiorini val. vienesa, ceia-ce dupa valoarea si cursulu baniloru de astadi ar face 1 fr. 68 val. austr.

Acest'a este inceputulu séu genes'a fondului amintitu, éra scopulu lui a fostu sustienerea institutului preparandialu din Aradu, carele a fostu singurulu institutu pentru pregatire de invetiatori gr. or. romani in Ungari'a pana in anulu trecutulu 1876, in care conformu dispositiunei §. 50 din organisarea prov. a invetiamentului nat. confes. in Metropoli'a gr. or. a romailoru din Ungari'a sí Transilvani'a, cu concursulu Sinodului eparchialu alu diecesei nòstre a Caransebesiului s'a infintiatu si langa acésta Episcopia institutul prescisu pedagogicu, deschidendu-se acest'a cu 1-a Septembrie 1876.

Dreptu acei'a Iubitiloru! vediendu scopulu celu binefacatoriu alu acestei fundatiuni scolarie, din care dupa proportiunea stabilinda la timpulu seu, va trebui se se doteze si institutul pedagogicu amintitu alu acestei diecese, ve provocamu si rogamu pre toti a staruí cu totu deadinsulu la delaturarea pedeciloru ivite séu ivinde la incassarea acestei aucte scolarie si cu deosebire a conlucrá si a intrevení la comunele nòstre

politice, — căci acestea s'au deobligatu prin contractu bilateralu nerevocabilu la solvirea anuală a auctei, — ca densele se plătescă acea competenția scolaria și anume restanțiile, cu care voru fi datăre, pentrucă numai prin aceste contribuiri se potu acoperi trebuințele, cele mai urgente ale institutelor noastre pedagogice.

Impartesinde-ve binecuvântarea mea arhierésca sum

Alu Vostru tuturoru.

Caransebesiu in 16. Decembre 1877.

binevoitoriu Archiereu

Ioanu Popasu, m. p.

Serbarea duminecei.

Diu'a carea dela inceputulu crestinatati a fostu serbata in totu timpul si in totu loculu cu deosebita pietate si evlavie de catra crestini, este diu'a duminiceii.

Oper'a creatiunii universului fiindu terminata in siese dile, cu crearea parechei prime de ómeni, in diu'a a sieptea dupa cum ne spune s. scriptura Ddieu a repausatu de tóte lucrurile santiendu-o pre ea: „Si Ddieu binecuvânta diu'a a sieptea, si o santi pre ea, că intru acést'a s'a repausatu elu de tóte lucrurile sale, pre care Ddieu le creà si le facú.“ ¹⁾ Mai apoi serbarea dilei a sieptea a trecut ca obligamentu pentru toti fiii lui Israilu: „Siese dile vei lucrá, si-ti vei face lucrurile tale; éra diu'a a sieptea, sambat'a este lui Iehova Dumnedieulu teu, nu vei face intrensa nici unu lucru, nici tu, nici servulu teu, nici serv'a ta, nici vre-o vita a ta, nici streinulu teu, care locuesce in launtrulu portieloru tale.“ ²⁾

In loculu dilei a sieptea, adeca in loculu sambetei, apostolii spre deosebirea de judei au serbatu diu'a prima a septemanei séu a creatiunii, căci in diu'a prima a septemanei, adeca duminec'a a inviatu Christosu din morti si totu in acést'a di a trimisu elu pe mangaitoriulu spiritulu santu. „In diu'a sórelui, dice s. martiru Iustinu, toti ne coadunamu, pentru că acést'a e diu'a in care Ddieu a despartitu intunereculu si materi'a, a creatu lumea, ea e diu'a in care Iisusu Christosu Salvatoriulu nostru a inviatu din morti.“ ³⁾ Totusi crestiniia judaici dintru inceputu au serbatu diu'a sambetei si apostolulu Pavelu nu condamná faptulul acést'a: „Nimene se nu ve condamne..... in privinti'a serbatoarei, séu a lunei noue, séu a sambeteloru, cari sunt umbr'a celoru viitóre.“ ⁴⁾

In adeveru, daca in lumea psihica renascerea in bozetu are valóre nepretiuibila facia cu nascerea cea trupésca, asia si regenerarea ce am dobanditu in rescumperarea nóstra prin invierea lui Christosu, are valóre infinita facia cu creatiunea universului.

Date pentru serbarea dumineceii avem in mai multe locuri in testamentulu nou. Asia, cetimu in faptele apostoliloru: „Éra la antai'a di a septemanei, fiindu adunati discipulii se franga pane, éra Pavelu avendu a purcede a dou'a di, vorbiá cu densii; si si-a prelungitu cuventulu pana la mie-diulu noptii, si erau multe luminari in foisiorulu unde erau adunati.“ ¹⁾ Asemenea si in antai'a epistol'a catra Corinteni, unde apostolulu Pavelu provoca pre credintiosi ca, in diu'a d'antai'a a septemanei, candu se aduna la servitiulu divinuu se faca colecte pentru ajutorarea crestineloru seraci din Ierusalimu. ²⁾

Diu'a dumineceii in veacurile d'antaiu avea mai multe numiri. Ea s'a numitu de evangelisti si un'a din sambete, ³⁾ si di de dumineca ⁴⁾. Parintiia bisericeii antice o numescu diu'a Domnului (dies dominicus) pentrucă in ea se face amintire de invierea Domnului, precandu romanii pagani si pe urm'a loru si alte popóre din occidentu o numiau diu'a sórelui, numire intrebuintiata si de parintiia bisericeii candu ei scrieau catra pagani séu aparau pe crestini inaintea paganiloru. Asia vediuramu mai susu numindu-se ea la Iustinu martirulu; asia o numesce si Tertulianu: „De si crestiniia serbatorescu diu'a sórelui, acést'a o facu ei din alta cauza, si nu pentrucă ar divinisá sórele.“ ⁵⁾ Duminec'a se numia diu'a sórelui si in legile imperatiloru crestini.

Daca ne vom inaltia cu spiritulu nostru pana in period'a bisericeii primare, vom aflá cu ce evlavie si pietate mare serbau crestiniia diu'a Domnului. Ei se coadunau duminec'a, in butulu tuturoru persecutiuniloru pagane si chiar cu puricolulu vietii, adeseori in intunereculu noptii, in locuri ascunse, in catacombe si in paduri spre a celebrá misterele credintiei noastre si a primi din acestea si ascultarea cuventului dumnediescu potere, sperantia si mangaiere in suferintiele loru. „In tóte dilele suntemu atacati si strimtorati, adeseori sugrumati chiar in adunarile si congregatiunile noastre“ dice Tertulianu. ⁶⁾ Éra Lactantiu scrie cumca in persecutiunea lui Deciu unu amploiatu in Frigi'a a arsu totu poporulu impreuna cu adunarea crestineloru. ⁷⁾ De mare pretiu sunt cuvintele s. Iustinu, martirulu, din secolulu II., cu privire la serbarea dumineceii, pentrucă ele arata in trasuri marcante ordinea si form'a servitiului divinuu in biseric'a cre-

¹⁾ Fapt. A- 20. 7.

²⁾ I. Cor. 16. 2.

³⁾ Mat. 28. 1; Marcu 24. 1. Ioanu 20. 1.

⁴⁾ Apoc. 1. 10.

⁵⁾ Tert. apol. c. 7.

⁶⁾ Tert. apol. 6.

⁷⁾ Lactantiu L. 5. Inst. divin. c. 11.

¹⁾ Fac 2. 3.

²⁾ Esire 20. 9. 14.

³⁾ S. Iustin. Mart. apol. 1. n. 67.

⁴⁾ Colos. 2. 16.

stin'a din secolii I. si II. „Duminec'a, dice elu, toti cei din orasie si provincie adunandu-se la unu locu, lectorulu cetesce scrierile apostoliloru séu a profetiloru; apoi antistele, séu episcopulu, tiene cuventare pentru instruirea si incuragiarea poporului, dupa carea toti ne ridicamu in pitióre si ne rugamu; dupa aceea se proaduce pane, vinu si apa pe care antistele le binecuventa si poporul dice: **amin.** Cu elementele santite se impartasiescu toti cei de facia, ér celoru departati, diaconii le ducú acasa“.¹⁾

Insa, de si duminec'a erá cea mai vechia si mai generala di ce serbatóre la crestini, biseric'a numai in secolulu patru, in sinodulu dela Laodicea a aflatu de lipsa se impuna prin lege serbarea ei. Asia cetimu in can. 29. a sinodului mentionatu: „Nu se cavine crestineloru a iudaísi, si sambat'a a petrece in otiu, ci in acea di a lucrá, éra diu'a duminecei, apretiuindu-o, a se odihni, si cátu este cu putintia, a o serbá ca crestini. Éra de s'ar aflá iudaisti, anatema fia dela Christosu.“ De atunci, biseric'a in continuu cere dela crestini ca se serbeze diu'a duminecei cu demnitate cuvenita; si pe candu, de o parte, pentru decórea acestei dile se cantau inca din cea mai inalta vechime imnuri sáere, si interiorulu bisericiloru se infrumsetiá si iluminá cu felinare, biseric'a, de alta parte a facutu dispúsetiune si in privinti'a modului cum se-o serbeze crestinii. Ea a dispusu ca in diu'a duminecei, carea e di de bucuria pentru invierea lui Christosu, crestinii se nu ajuneze, se faca rugatiunile lorú standu: „Duminec'a dice S. Petru, archiepupu Alesandriei, o facemu noi di de bucuria, cáci in ea a inviatu, in carea nici a plecá genunchiele nu ne-am indatinatu“ (Can. 15) si Iustinu, Martirulu: Daca nu plecamu genunchiele in diu'a Domnului, acest'a e simbolulu invierei.²⁾ Éra in can. apost. 64 cetimu acestea: „Daca vre unu clericu s'ar aflá ajunandu in diu'a duminecei, séu a sambatei, afora de una, se se depuna; ér de va fi mireanu, se se segregeze.“ Imperatii crestini pentru santirea duminecei, au opritu jocurile teatrale si tóte petrecerile publice in acésta di.³⁾ De asemenea si legislatiunea erá suspinsa, precum si tóte lucrurile de casa si de campu.

Dar, in ce consta serbarea si santirea Duminecei? In odichn'a corpului, in ocupatiunile spiritali, adeca in di de dumineca se ne abtienemu dela tóte lucrurile sgomotóse si grele, nu in sa ca jidovii cari si binefacerile inca le imputau de crima in diu'a sambetei, ci se ne abtienemu numai dela lucrurile, cari nu se potrivescu cu santiani'a acestei dile si anumitu se incungiuramu totu pecatulu. „Pazesce diu'a sambetei (duminec'a) nu ca jidovii ci in repausu cugetandu la Domnedieu, si te retiene de la faptele servile, pentru

cà toti cari facu pecate sunt servii pecatului“.¹⁾ S. Ioanu Gura de aurú accentuéza cu tóta puterea elocintiei sale santirea duminecei: „In septemana sunt siepte dile, care le-a impartitu Ddieu cu noi, si nu dora se fie luatú pentru densulu mai multu si noue se ne fia datú mai pueinu, nici egalú nu le-a impartitu, ci tie o crestinule, ti-a daruitú siese, éra lui si-a lasatu numai una, si tu nici intru aceea di nu esti bucurosu se fii liberu de grigile lumesci, ca se-ti fie audiulu liberu si deschisu intru ascultarea santeloru scriptruri, ci faci lucrurile care le facu toti furii de cele sante; de vreme ce cutezi se rapesci si acésta santa di, carea este alésa si daruita intru ascultarea santeloru scripturi, si-o petreci in grigile si in trebile celea desierte“. In cátu pentru ocupatiunile spiritali de duminec'a, acestea se cuprindu: in ascultarea servitiului divinú de diminétia si séra, a așcultá sant'a liturgia si predicarea cuventului divinú; in impartesirea cu santele taine si in cetirea cartiloru sante; in implinirea fapteloru caritatii crestine pentru deaprópele, si anumitu in a ajutá pre cei seraci si neputintiosi.

V. M.

Instructiunea intuitiva.

I.

Omulu, enigm'a acést'a neintielésa alui dumnedieu, inca din timpurile primitive s'a nisuitu se-si comunice si cu alti dupa poteri esperintiele si cunoscintiele sale, cu scopu se scutéscá pre semenii sei de perichlu, adeca se li faca acestor'a posibilu, ca se intimpine cu mai mare precautiune evenimentele vietii.

Nisuinti'a acést'a a luatú dimensiuni totu mai mari, proportiunalu crescerei scietaatii; dupa ce societátile s'au streformatu in staturi, pentru ca se-i dee insemnate si mai mare ómenii au infintiatu cu intentiune nisce institute acomodate — asia numitele scóle — in care se comunicau generatiunei june esperintiele si cunoscintiele celoru betrani; cu alte cuvinte: se infintiara asia numitele institute de instructiune.

Voindu asia dara se definimu conceptulu „instructiune“, putem se ne esprimamu astu-feliu: Sub instructiune intielegemu comunicarea intentiunata si ordinata a mai multoru representatiuni meritorice cu acei ómeni, cariaulipsa de aceste spre perfectiunarea propria; séu altmintrea a impartesi cuiv'a multimederepresentatiuni si cugetári in sistemú, cu scopu de a-lu ajutá ca se ajunga la óresi care desteritate in cunoscintiele, ce-i sunt de lipsa.

Arhitectulu, voindu se faca unu edificiu solidu si duraveru, esaminéza tóta piétr'a — intregu materialulu, din carele are se fia compusu edificiuulu: asia dara si noi trebuie se analisámu pre tóte conceptele caracteristice, mai inainte de ce ne-amu apucá de esecutarea celoru propuse, si atunci apoi tient'a finala o vomu ajunge-o fora nici o greutate. É de lipsa asia dara se statorimu conceptulu „intuitiune“. Marele Pestalozi dice: Intuitiunea nu e alt'a, de cátu presentarea obiecteloru esterne la simtiri si stirnirea consciintii impressiuniloru lorú.“ „Acésta presentare séu

¹⁾ S. Iust. M. apol. 1. n. 67.

²⁾ Quaest et resp. ad orthod. quaest. 115.

³⁾ Cod. Theod. L. XV. de spect. tit. V. Leg. XI.

¹⁾ S. Aug. Enar. 2 in ps. 32. term. 1.

punere înaintea simțirilor ne îndruma la ochiu, adică la ceva vizibilu. Dar urechi'a încă se numără între simțiri. Ceea ce mai înainte fusese pentru prunci intuițiune, ponendu obiectele înaintea ochiului și stîrnindu astu-feliu conscienți'a prin impresiunile ce le-a produsu vederea, aici érași e intuițiune, carea se naște înse ponendu înaintea urechii tonurile și stîrnindu conscienți'a impresiunei lor prin simțiulu audiului.“

Marele pedagogu se pare a fi desconsideratu pre cele alalte trei simțiri ale omului din cauza „că tóte cunoscintiele nóstre pornescu dela numeru, forma și cuventu;“ „tóte obiectele posibile“ — dice densulu — „trebuie se aiba numeru, forma și nume; cele alte însusiri, pre care le potemu cunósce prin cele cinci simțiri, nu le posede fia care obiectu, ci unulu are cutare și altulu érași cutare însusire.“ Câte intuițiuni esista, care nu au de facutu nimicu cu form'a spre exemplu: gustu miere, séu mirosu cutare flóre.

Abstragundu înse dela forma și numeru, Pestalozzi întielege sub intuițiune cu deosebire „vederea“. Conceptulu „intuițiune“ a capetatu însemnătate mai mare și a exprimat mai târziu și activitatea celorlalte simțiri. St. Augustinu dice: „vedi ce suna, vedi ce mirosă, vedi câtu e de tare etc.“ Apoi mai departe continua: „cele alalte simțiri si-au însusitu cuventulu vedere și astu-feliu vederea a devenitu pentru tóte cinci terminu generalu; de aceea cuventulu „intuițiune“ se referesce la apercipiunea tuturor simțirilor.“

Premiindu aceste desluciri, potemu defini conceptulu „intuițiune“ astu-feliu: Sub intuițiune întielegemu descoperirea séu enunțierea vietii omenesce ori preceperea cutărui fenomenu în totalitatea sa și domnirea autonoma a acestei totalități prin gruparea sa; séu apoi actiunea prin care edificăm dinaintea ochiului internu pre cutare obiectu reprezentatu în totalitatea, marginirea și gruparea sa; în fine dupa Ciivier: „impresiunea, ce o facu obiectele esterne asupra conscienței, stîrnirea unei simțițiuni a unui tipu pentru mintea nóstră e secretu nepenetraveru.“

Dupa ce amu definitu acumu atâtu conceptulu „instrucțiune“, câtu și „intuițiune“, usioru potemu defini și pe alu treilea, adică „instrucțiunea intuitivă.“

Veduremu adică mai susu, că intuițiunea tractéza cu deosebire intru acolo, se prelucreze pre cele cinci simțiri ale omului, ca se póta percepe cunoscintiele și esperintiele straine; instrucțiunea ca atare înse are de scopu se faca pre alții ca se posiedă acele cunoscintie și esperintie; prin urmare „instrucțiunea intuitivă“ o vomu poté defini astu-feliu: „Modalitatea dupa care însusimu cui v'a cunoscintiele și esperintiele necesarie, pre care pana acumu nule-a posiedutu.“

Resumandu acum cele premerse, vedemu, că în lini'a prima trebuie se privimu instrucțiunea intuitivă de principiu pentru scólele elementare séu poporale; acést'a pretinde dela magistru: 1) se scie produce intuițiuni, 2) numindu intuițiunile aceste, se le prefaca în reprezentatiuni, și 3) reprezentatiunile aceste se le cultiveze pana candu le va face concepte.

Instrucțiunea intuitivă se ocupa mai antaiu numai cu obiecte, despre care elevulu si-póte face intuițiune; numesce obiectele aceste si cere dela elevu se caute obiectulu numelui (intuițiune nemedilocita); elevulu trebuie se-si faca intuițiunile mai alesu judecandu si aducundu-si a minte (intuițiune medilocita.)

Considerandu acumu intuițiunea din punctu de vedere universalu, aflăm că o potemu aplicá în trei forme, dar în fia care avendu însemnătate deosebită: 1) la asia numit'a

cultivare a simțirilor, 2) la propri'a instrucțiune intuitivă, și 3) la întregu terenulu instrucțiunei științifice; în tustrele formele aceste intuițiunea remane cerința esențială.

Ce e dreptu și cultivarea simțirilor apartiene scolei, dar mai cu séma educatiunei familiare.

Propri'a instrucțiune intuitivă forméza parte esențială a instrucțiunei elementare, de óra-ce prunci și poporulu din clasele inferioare ale societății suntu avisati cu deosebire la intuițiune; deci instrucțiunea intuitivă si-are însemnătatea sa înalta ca obiectu specialu alu scóleloru elementare și poporale.

Considerandu însemnătatea intuițiunei în instrucțiune facia de întregu terenulu științelor, dice Waitz prea bine, că „ori ce invetiamentu — fora deosebire — trebuie se se bazeze pre intuițiune“, de óra-ce cugetarea chiară resulta din gruparea intuitivă a sirurilor de reprezentatiuni, ce se potu formá numai dupa analogi'a intuițiunilor simțiale. Diesterweg înse afirma, că „instrucțiunea intuitivă“ e principiulu fundamental alu instrucțiunei moderne. Baco privesce intuițiunea de a (alfa) alu filosofiei naturei. Escelentulu pedagogu Camenius, carele a profitatu fórtu multu din operele lui Baco, dice: „Mai antaiu deprinde simțirile. Instrucțiunea trebuie se încépa cu intuițiune reală și nu descriendu lucrurile prin vorbe. Ce cuprindemu simțiendu, aceea se întipăresce în memoria“. Apoi în fisic'a sa vorbesce astu-feliu: „Au nu traimu și noi ca antecessorii nostri în gradin'a naturei? Pentru-ce se nu avem și noi lipsa ca și densii de ochi, de urechi și de nasu; pentru-ce se invetiám a cunósce operele naturei prin alti magistri, de câtu prin acesti'a (simțirile nóstre)? În locu se deschidemu cărți mórté, pentru-ce se nu ne uitám în cartea cea via a naturei? Pentru-ce se privimu mai cu placere cu ochi straini, de câtu cu ai nostri? — Trebuie se deprindemu pre totinsulu, pre câtu se póte, se nu caute întieptiunea prin cărți, ci se privésca însusi ceriulu și pamentulu, stejariulu și fagulu, adică se cunósca și se scruteze însusi obiectele și se nu se multumésca numai cu observatiuni straine și cu spusele altor'a. Obiectele se le apropiám de simțiri; ceea ce se póte vedé, se apropiám de ochiu, ceea ce se póte aúdi, de urechi, ce mirosă, de nasu, ce gustá, de gustu și ce pipái, de pipáitu. Inceputulu ori cărei științie trebuie se purcéda dela simțiu și se-se bazeze pre intuițiune reală, dar nu pre esplicare verbală.“

Cu distinsa multumire constatám în pedagogi'a mai nouă, că toti invetiati si unescu în principiulu de mai susu, adică: „Ori ce invetiamentu se se bazeze pre intuițiune“.

Preste totu luandu, dacă e vorb'a se înzestreze pre elevi cu óresi care cultura, ce nu li-o póte dá, dar o pretinde viéti'a, atunci scol'a trebuie se-i introduca întru viétiá straină, și prin acést'a se li-estinda cerculu intuițiunilor, se li-inmultésca materiile spirituale de asimilatiune și se-i înaltie astu-feliu ca se póta privi cu siguritate la tóte lucrurile omenesce. Scol'a trebuie se ordinezce logice intuițiunile scolarilor, precumu si cunoscintiele de viétiá ce si-le au castigatu prin midilocirea lor, se le prefaca în concepte, ér conscienți'a proprie și universală se o înaltie pana la abstractiune logică. Asia dară instrucțiunea intuitivă trebuie se-si procureze materialulu din afóra, adică din cercuri despre care scolarulu pana acumu nu avúse intuițiune; dar se nu pierdemu din vedere nice odată, că între intuițiunile castigate și între celea ce suntu de a se castigá trebuie se existe transitiune medilocitoria, ma! instrucțiunea trebuie se alipésca poruria cele noue de cele pertratate și se le esplice ilustrandu prin cele de mai înainte.

Aici se ivesce necesitatea se împartimu instrucțiunea intuitivă în cursuri singurateice intuitive, care forméza tréptele inferioare ale singurateciloru obiecte propunende și for-

méza pentru instructiunea ulterioara nisce base intru adeveru materiale.

Dupa form'a sa instructiunea intuitiva nu e permis se tréca preste desvoltarea spirituala a scolariului; totu de una trebuie se se misce' in form'a intuitiunei simple. Intru acést'a trebuie se se fortifice scolariulu si numai dupa aceea se-lu coaducemu la intuitiuni compuse, la abstractiuni logice si la resumári sistematice.

Cercetările de pana aici ni-au aretatu, că instructiunea trebuie se se bazeze pre intuitiune, daca voiesce se cultiveze spiritulu. Intuitiunea inse nu e alt'a de câtu unu actu spiritualo-corporalu, de ora-ce omulu si-insusiesce simtiriloru sale obiecte, dar prin simtirile sale. Dupa cumu voru fi obiectele de varie, astu-feliu voru fi si actele acele spiritualo-corporali, prin urmare varia va trebui se fia si instructiunea intuitiva. De cumu-va li-se propune scolariiloru istoria, geografia, aritmetica, geometria, gramatica etc. . . ., atunci si instructiunea intuitiva o vomu numi istorica, geografica etc. etc. . . ., si pentru fia care obiectu vomu trebui se observamu anumite metode speciale intru respectiv'a instructiune intuitiva. Ocasionalmente ne vomu încercá se analisámu acele metode barem pentru câteva obiecte singuratece.

T. Ceontea.

Despre ogoru.

In numerulu precedinte am amintitu că prin lasarea unei parti a campului de ogoru se dá straturei rarite adeca brezdei ocaziune, a se descompune prin influinti'a aerului, luminei umediei si caldurei pentru plantele urmátore. Acumu se vedem mai de aprópe ce e ogorulu? Ogorulu' puru, spre deosebire de ogorulu verde, care se semana cu mazarica, séu amestecatu ovesu cu mazarica etc. este o proprietate a economiei de 3 campuri séu 3 semantie si consta din aratur'a repetita a agrului in decurgerea verei si a tómnai. Fora a ne dá óre care folosu se prepara agrulu numai pentru semanatur'a urmátore de tómnai. Ogorulu puru are de scopu a curáti unu agru inburuenatu (plinu de buruenii) o brézda subtire a o mai ingrosiá, adeca a o face mai afunda; unu agru intaritu a-lu mai sfarmá, adeseori provedé unu agru devenitu secu séu neproductivu cu materii nutritóre noue, prin descompunerea brézdei in timpulu ogorului.

Ogorulu puru este unulu dintre cele mai scumpe medilóce de melioratu, pentru că nu numai că recere multu lucru, ci ne consuma si o recólta anuala a campulu. Abusulu de ogorulu puru, si reintórcerea lui totu la trei ani, fora considerarea imprejurariloru locali si climatice s'a combatutu de multeoru de agronomii rationali.

Daca vomu privi preferinti'a séu utilitatea ogorului puru mai de aprópe, atunci trebuie se concedemu că in unele imprejurari, la o stare neglésa a agrului, elu e de recomandat. Ogorulu puru influentiaza cu deosebire asupra pozitiei, starei fizicale a agrului; prin repetita aratura se concede caldurei sorelui si aerului mai multa intrare si in urma acést'a evaporéza umediala superflua mai curendu, si putredirea (adeca formarea humei si a acidului carbonicu) se acceleréza. Pamentulu se incaldiesce mai curendu mai in graba, si substatiile sale mineralice se discompunu si se disolva mai usioru sub influinti'a mai mare a aerului, luminei, umediei si caldurei. Unu astfeliu de impulsu la lucrarea chimica (comutarea isusíriloru, aci adeca disolvarea materiloru nutritóre pentru plante) prin carea se grabesce evaporarea mai iute a umediei, e necesitate numai petru agrii argilosii ori tare lutosi, pe candu agriloru mai usiori, cu deosebire nesiposi le e superflu ba chiaru defectuosu, pentru că aci se face descompunerea si fora de acea prea iute si cu atáta mai tare cu câtu e clim'a mai calda.

Acum se nasce numai intrebarea, că óre la agrii grei, compacti si udi, s'aru putea inconjurá ogorulu prin o aratura mai afunda, prin detragerea apei (drainage) prin o gunoire moderata cu varu, fiindu constatatu că putredirea, descompunerea si desolvarea pamentului prin medilócele acestea se promovéza fórté tare. Dupa acea mai avemu unu ajutoru puternicu spre ajungerea scopului amintitu in sfarmarea si maruntiarea pamentului, in stirpirea burueniloru prin inmultirea culturai fructelor de sapa, adeca papusioulu (cucurudiu) napi, cartofii si altele.

Tescula.

Pretiloru romani.

Unu pomu, candu radecin'a-i vermi rei o 'nveninara,
Se usca, nu 'nfloréce, in dar' e primavéra.
Poporu-i radecin'a, ce tinde nutrementu
La arborulu ori-carei natiuni mari pre pamentu.

Preoti a-i romanimei! doriti voi se 'afloréca
Alu gintei nóstre arboru si candu-va se umbréca.
Toti arborii ce 'n giuru-i se 'naltia adi falosi? . . .
Curáti dar' radecin'a de vermii veninosi! . . .

Unu siru de patimi rele si órb'a nesciintia
Suntu vermii, ce-acestu arboru cu mórté 'lu-amenintia,
Pre cari, de-si a-i stinge totu insulu e datoriu,
Se-i stinga póte numai alu vostru zelu si doru.

O! sacra e chiamarea ce-aveti voi in viétia!
Voi singuri poteti face se piéra négr'a cétia
Ce-acopere de secolu acestu poporu doiosu,
Si-asupr'a-i se lucéca unu sóre mai voiosu.

In man'a vóstra jace a romanimei sórte;
La viétia fericita séu dorerosa mórté
Poteti voi a conduce poporulu prin cuventu,
Cáci pentru elu in lume: ce diceti voi, e santu.

O! diceti dar', o! diceti, că adi fora sciintia
Si fora de cultura viéti'a-i suferintia!
O! spuneti-i că lucrulu e calea fericiei,
Ér' lenea este glodulu amaru alu nimicirei

La glasu-ve puternicu trezise-va indata
Din somnulu nepasarei si 'n valea luminata
De sórele culturai va 'ncepe unu nou traiu,
Ca luucile frumóse in dilele de maiu!

Vampiri, ce sugu din sange-i, si negrele vipere,
Ce-lu musca adi, vediendu-lu atunci trédiu si 'n potere;
Din giurulu lui perí-voru, cum nóptea piere 'n diori,
Si 'n plaiu vietii sale voru cresce numai flori. . .

Donatu cu mii talente fiindu dela natura,
O! luminati voi numai cararea lui obscura:
Si-acusi l'alu fericiei malu veselu va sosí,
Poporu ca elu in lume cu greu veti mai gasí!

Ér' binele-i atunce va fi si-alu vostru bine,
Precum ve suntu comune adi tristele-i suspine;
Naltiaundu poporulu miseru pe voi v'ati naltiatu,
Si pe natiunea scumpa ce viétia v'a donatu.

Candu radecin'a-i buna, arborulu infloresce;
Ér' incarcatu de róda unu pomu candu stralucesce:
Privindu-lu, cine-i óre in sinu mai fericitu
Ca gradinariulu harnicu ce 'n giuru-i a muncitu?

La lucru d'ar cu totii! De vreti ca se 'nverdiésca
Alu gintei nóstre arboru si veselu se 'nflorésca:
Curati-i radechin'a de totu ce-i stricatoriu,
Nutrindu-o cu-alu culturai balsamu recreatoriu!

O! sacra e chiamarea, ce-aveti voi in viétia!
Voi singuri puteti face se piéra négr'a cétia,
Ce-acopere de secolu acestu poporu doiosu,
Si-asupra-ne se arda unu sóre mai luciosu! . . .
(Pred. S. Rom.)

Petru Dulfu.

Notitie bibliografice.

S'a pusa sub tipariu: „*Istoria resbelului din Orientu*“ séu luptele Romaniloru, Russiloru, Munte-negriniloru si Serbiloru cu Turcii, dupa publicatiunile din tíera si din strainatate. Lucrare periodica ilustrata tiparita sub ingrigirea Dlui D. Aug. Laurian, in colaborarea d-loru Manliu si D. Miron. NB. Antai'a fasciora de 16 pagine, pe doue colonne, cu 3 ilustratiuni va aparé la 1 Ianuariu. Pretiulu 50 de bani. Abonamentulu la 1 seria de 10 fasciore este de 5 lei. Lucrarea intréga va cuprinde 4 serie séu 640 pagine, formatu mare, cu peste 100 ilustratiuni aduse din strainatate. Abonamentulu se face la redactiunea „Romaniei libere“ in Bucuresci. — Pentru publiculu nostru, redactiunea dela „Biserica si Scol'a“ primesce comande particulare spre a le inaintá la destinatiunea lor.

A esitu de sub presa si se va pune peste pucinu in vendiare prim'a serie a „publicatiuniloru istorice-filosofice a le directiunei generale a arhivelor statului“, sub titulu de: **Cuvinte din Betrani**, limb'a romana vorbita intre anii 1550—1600 studiu paleograficu si lingvisticu de B. P. Hasdeu cu o introducere asupra importantei si directiunei sciintifice a filologiei române de celebrulu lingvistu germanu, Hugo Schuchardt. Acestu volum, aprópe 400 pagine in 8 mare, cuprinde, afara de introducerea generala: I. Trei-dieci si trei texturi, cu cercetari introductive si vaste adnotatiuni istorice paleografice, economice, juridice, lingvistice etc. II. Unu glosaru documentalu dintre anii 1535 — 1592. III. Unu specimen de dictionaru etimologicu alu limbii romane pe bas'a unui vocabularu manuscrisu de la 1600. IV. Siese indici analitice. V. Vr'o cincidieci de fac-simile de pe portrete, manuscrise, iscalituri, peceti, semne de hartie etc. etc.

„*Desemnulu liniariu si geograficu*“ editiune noua. Seri'a I-a pentru usulu claselor primare de ambele sexe I. si a II. Seri'a II-a idem pentru a III. si IV. — NB. Acesta fiindu singurul cursu de desennu liniariu si geograficu aprobatu de on. ministeriu alu instructiunei publice si recomandat d-loru institutori si institutrice. Depositulu la libreri'a fratii Ioanitiu et Comp. in Bucuresci.

„*Invetiamentulu intuitivu*“ de Dimitrie Domnisoru si recomandat de on. ministeru alu instructiunei publice, ca conducatoru pentru institutori si invetiatori scóloru primare si rurale de ambe sexe. Pretiulu unui esemplariu 60 bani; se afla de vendiare la librarii editori Michalescu et Luis in Bucuresci.

„*Economia domestica si contabilitatea domestica*“, de Dim. Iarcu. Depositulu la fratii Ioanitiu, librari in Bucuresci. Pretiulu 1 leu.

„*Gramatica romana*“, partea etimologica de I. Manliu. In acéta editiune, pregatirile necesare pentru compositiuni sunt intocmite dupa cea mai recunoscuta norma pedagogica. Materi'a pentru aceste pregatiri este luata, conformu cerintieloru pedagogice, mai din tóte obiectele classelor primare. Se afla de vendiare la libreri'a Michalescu si Luis in Bucuresci.

„*Canteculu Rosioriloru*“ dela Vede, dedicatu Mariei Sale Domnitoriului Romaniloru Carolu I., poesia de locotenentulu

de statu majoru, M. C. Maniulescu, pentru voce si piano de Carolu Pasill jun. Pretiulu 1 leu, bani 50. Se afla de vendiare la magasiile de musica a le dloru Gebauer si Siadrovits, in Bucuresci.

„*Elemente de agricultura si gradinarie*“ practica, elaborate de P. Alesandrescu, professoru, pentru usulu scóloru primari, contienendu si figuri peste 26 in textu relativu la altoire si instrumente agricole. Se afla in depositulu la d-nii Michalescu si Luis, librari in Bucuresci. Pretiulu numai 50 bani esemplariulu. Se da rabatu cuvenitu cine va luá esemplare mai multe.

„*Educatiunea de scola si acasa*“ compusa dupa datele, cunoscintele si esperintiele educatoriloru celoru mai probati, de Michailu Velceanu. Pretiulu 50 cr. esemplariulu. Se afla de vendiare la autore si la redactiunea acestei foi.

Diverse.

† **Necrologu.** Mihailu de Mocsonyi, cu inima infranta de durere face de scire in numele seu, precum si in alu filorulu sei Alessandru si Eugeniu, mai departe Andreiu Mocsonyi de Foen si cu soci'a sa Laura nascuta Csernovits de Macea, Antoniu de Mocsonyi si cu soci'a sa Josefina nascuta baronesa Brudern, si cu fii lorulu Zenone si Victoru, Georgiu de Mocsonyi cu soci'a sa Helena nasc. Somogyi de Gyöngyös, si cu ficele lorulu Livia si Georgina, in fine Eva de Mocsonyi, — despre pré duiós'a incetare din viétia a neuitabilei sale consorte, resp. mame, sorori, cumnate si matusia, a domnei **Catarina de Mocsonyi, nascuta Mocsonyi de Foen**, carea in $\frac{7}{19}$ ianuariu a. e. dupa médiadi la 5 óre, dupa o scurta suferintia, provédiuta cu santele taine in etate de 71 de ani, de apopleisia cerebrale, a adormitu fericita intru Domnulu. Remasitiile pamentesci a scumpei decedate se voru binecuentá in diu'a de $\frac{9}{21}$ ianuariu dupa médiadi la 3 óre in Grand Hôtel Hungaria, dupa ritulu greco-orientalu, de aci se voru transportá la Foen si se voru depune acolo pentru odihna eterna in mormentulu familiei. Parastasulu se va celebrá in Budapesta la $\frac{18}{2}$ februarie nainte de médiadi la 10 óre in biseric'a greco-romana. Budapesta in $\frac{9}{20}$ ianuariu 1878. — Fie-i tierin'a usiora!

„**Fapta generosa si nationala.** Mari'a Sa Domnitoriulu Carolu, a adresatu ministrului de culte si instructiune publica armatórea scrisóre: „Domnule ministru! Amin-tirea sacrificieloru, ce armat'a si natiunea au facutu si facu in cursulu acestui resbelu pentru a consolidá vechi'a temelia a independintiei scumpei nóstre patrie, nu trebuie nici una data se piéra din mintea si din sufletulu generatiunei nóstre si a celoru ce ne voru urmá. Dorinti'a mea este ca, dupa terminarea luptei ce am intreprinsu, ministeriulu in capulu caruia te afli, se ingrigésca a se publicá una istoria a acestui resbelu, care, respandindu-se in poporu, se arate tuturoru devotamentulu fora margini, gertfele eroice pe care tíer'a si ostea le-au desfasiuratu spre a asigurá bunulu celu mai scumpu pentru natiunile cari au vointi'a si puterea de a trái, neaternarea. Spre acestu sfersitu, eu punu la dispu-setiunea ministeriului instructiunei publice sum'a de 5000 lei noii, care se va oferí ca premiu celei mai bune scrieri populare de acestu feliu, de una comisiune competinta ce se va numí, si dupa anume programu; ér oper'a premiata se va adoptá in scólele nóstre publice, pentruca tenerimea se afle intr'ensa frumóse invetiamente, nobile si patriotice esemple. — Carolu“.

„**Elemente nóue in sóre.** Dela descoperirea cea interesanta a scientieloru naturale „Analisa spectrala“, barbatii competenti au ajunsu pana acolo, se spuna cu positivitete elementele din care suntu compuse corpurile ceresci ale sistemului nostru solaru. Preste totu luandu, planetii si trabanti contjenu mai acelesi elemente, ca si pamentulu. Cent-trulu acestui sistemu — sórele inca e compusu din elemente d'aceste; pana acumu inse nu s'au aflatu in spectrulu seu,

de câtu liniile unoru elemente metalice. In dilele trecute inse celebrulu fisicu-astronomu „Draper“ a aflatu si liniile spectrale ale ossigenului si nitrogenului (azotu). In raportulu seu Draper sustiene, si cu totu dreptulu, cã vaporii ossigenului si nitrogenului nu se potu derivã de aiurea de-cãtu érași din sumburele celu solidu alu sórelui, in carele se afla elementele acele in meșura considerabila. Inventiunea acést'a confirma teori'a nascerii sistemului solare, dupa cumu a statoritu-o gigantele La-Place, cumu-cã tóte corpurile acestui sistemu au fostu candu-va impreunate cu centrulu, adeca cu sórele.

„**Trecerile dela un'a confesiune la alt'a.** Cetimu in „Predicatoriulu Sateanului romanu“ urmatórele cugetari frumóse: Trecerile dela un'a confesiune la alt'a suntu la ordinea dilei pre tóte tienuturile locuite de individi meste-cati — dupa confesiune. Nu-i convine poporului de una confesiune preotulu, invetiatoriulu, cantorulu, curatorulu, sfetulu séu chiaru si numai clopotariulu: încerca delatura-rea aceluia si daca nu-i succede amenintia cu trecere la alta confesiune si amenintiarea adese-ori si-o si efeptuesce si acést'a prea usioru, pentru cã legea nu-i cere convicti-une religionaria, cí numai formalitatea de a se insinúa la preotulu seu de doue-ori in restimpu de 14—28 dile. Si apoi, fiendu disu intre noi, neci un'a neci alt'a dintre bi-sericele romane nu se feresce de acesti schimbatori de confesiune, — precãndu Dómne pucina valóre póte avé atare credintia susceputa numai din consideratiuni lumesci! — Amu póte aduce exemple numeroase pentru comprobarea ace-stei assertiuni cu privire la procedur'a urmata pana acum in acestu obiectu in 3—4 Diecese apartienatórie de un'a ori alt'a biserica romana, — nu o facemu inse acést'a, pentru-cã ne place a crede cumca capii neci unei'a bise-rici, nu au avutu cunosectia adeveratului motivu de tre-cere, candu au primitu intre fii sei pre atari individi, ca-ror'a le place a preschimbã confesiunile intocma ca hainele. *Dorimú inse ca pre venitoriu se se previna atari treceri arbitrarie si se nu se primésca in sinulu neci unei'a bise-rici credintiosulu altei beserice pana candu nu se va con-statã cã adeveratulu motivu alu trecerei este convictiunea religionaria a respectivului si neci de cum alta considera-tiune, — acést'a pretindiendu-o chiaru si interesulu bine intielesulu alu ambeloru biserice romane. — Fia ca inden-titatea aspiratiuneloru si intereseloru comune Romaniloru de ambe confesiunile se impace diferinti'a de puncte dogma-tece; si se vedemu pre individi, divergenti pre terenulu re-giunalu, convenindu pre terenulu publicu — socialu si nationalu, si lucrandu cu poteri unite spre redicarea si ma-rirea bisericeiloru si a scóleloru romane.*

☒ **Serbarea dilei botezului Mantuitoriului (6 Ianuarie 1878)** in Bucuresci, s'a facutu dupa urmatoriulu programu: La orele 10 si jumatate de dimineața vor asistã la oficiulu divin, de la biserica Slatari. d-nii ministri, d-nii presedinti si membrii Adunariloru Legiuitoare, cari se vor aflã in capitala, inaltele corpuri ale statului, d. primariu cu consiliulu municipalu, inaltii functionari si d-nii oficiari superiori din garnisona. Dupa seversirea santei leturgii, va urmã procesiunea de la biserica Slatarii pana la pavilionulu de pe malulu Dambovitiei. Procesiunea sa va pune in mis-care in ordinea urmatóre: 1. Unu detasiamentu de gendarmi pedestri; 2. Tóte drapelele corpuriloru din garnisona; 3. Preotii cu santele icóne, urmati de inaltulu cleru, dupa ordinulu seu ierarhicu; 4. D. perfectu alu politicii; Apoi: 1. D-nii ministrii; 2. D-nii presedinti si membrii Adunariloru Legiuitoare; 3. Inaltele curti de casatiune si de compturi; 4. D. primariu alu capitalei cu consiliulu municipalu; 5. D-nii inalti functionari ai statului cu d-nii ofitieri supe-riori din garnisona. La pavilionulu Dambovitiei se va se-versi santirea apelor. In momentulu cându se va pune sant'a cruce in apa, tunurile de pe dealulu Spirei vor dá obi-cinutele salve. Dupa terminarea ceremoniei, procesiunea,

observandu aceasi ordine ca la venire, se va întórce la bi-seric'a Slatari.

— **Starea invetiamentului in Comitatulu Sibiiului.** In teritoriulu acestui comitatu ce se intinde pe 52^{65/100} miliarie patrute, au fostu in a. 1876/7 prunci de scóla intre 6 si 12 ani 13930, intre 13 si 15 ani 6074; suma: 20004. Din acestia cercetara scólele 16524 adeca 80^{0/0}, éra dupa sexu 9518 baiati si 7006 fetitie. 5215 baiati si baiate n'au mersu la nici-o scóla. Din cei cari au frecuentatu scólele, 1169 au fostu rom.-catholici; 899 greco-catholici; 8137 greco-orientali; 6132 de confesiunea augustana; 140 refor-mati; 5 unitariani; 42 mosaici. Dupa nationalitate si lim-ba materna magiari 777; germani 6686; romani 9086; de alte limbi 75. In comitatu preste totu sunt 153 scóle popu-larie, in 101 din acelea instructiunea este romanésca. Veni-tutu anuale ale aceloru 153 scóle a fostu 106998 fl. din ca-re 81941 fl. in bani, restulu in produse; scóle de pomaria sunt 104, gradine de scóle 94, gimnastice 41. (Observ.)

)(**Principele Nicolae I.** alu Muntenegrului a adresatu la 30 decemvre trecutu Mariei Sale Domnitoriului Carolu o telegrama, prin care i face cunoscutu cã, cetatea turcésca Antivari a capitulatu, facendu-se 1500 prinsonieri cu 15 tunuri si aprópe 2000 pusei si multe munitiuni. Altetia Sa adaoga cã a intratu in Antivari purtandu pe pieptulu seu medalia de „Virtute militara,“ pe care M. Sa Domnitoriulu Carolu i-o trimisese inea de la cuartirulu generalu din Po-radim. Principele Nicolae róga cu acésta ocaziune pe M. S. Domnitoriulu Carolu a primi medalii'a lui „Milosiu Obilici,“ cea mai inalta distinctiune militara a Muntenegrului.

— **Erata.** In concursulu pentru parochi'a din Rossia, terminulu de alege din eróre de tipariu s'a publicatu pe 24 Ianuaru, ce se corege cu 29 Ianuaru.

Anunciu!

Dr. G. Vuia

Doctoru in Medicina si Chirurgia, Magistru de Obstetricia si Oculistica; Ces. reg. Medicu-locuteninte sup. in reserva, fostu medicu-secundariu la spitalulu „St-Rochus“ din Budapesta — are locuintia pe pia-ti'a carbuniloru in „Curtea rusésca“ (*Széntér „Orosz udvar“*).

Dã consultatiuni si ordinédia dupa amédi dela 2—3 óre.

Concursu.

1—3.

Pe statiunea invetiatoresca rom. gr. or. din *Selciva*, inspectortulu Birchisiului se deschide concursu cu terminu de alege pre 12 fauru a. c.

Emolumintele suntu: 319 fl v. a. 3 jugere pamentu aratoriu estravilanu, 1 jugeru de gradina intravilanu; pentru participarea la conferintiele invetiatoresci 10 fl v. a. pau-sialu scripturisticiu 6 fl. v. a. 27. 3 met. cub: de lemne si cuartiru liberu.

Din salariulu invetiatorescu de 319 fl v. a. alesulu invetiatoriu va avea a dá $\frac{1}{4}$, invetiatoriului orbu, Partenie Gasparu, câtu va traí acest'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si subscerne recursele lor, instruate in intielesulu statutului organicu in-spectorelui cercualu de scóle, in Bacamezeu per: (Kápolnás).

Selciva, 9 Ianuaru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Laurentiu Barzu**, inspectoriu cerc. de scóle.

1—3.

Pentru parochi'a vacanta din *Brestovati* ce apartiene la protopopiatulu Lipovei se escrie concursu pana in res-

timpu de 4 septemani dela antaia publicare in fôia de facia,
12 Fauru a. c.

Beneficierele parochiale sunt: Un'a sesiune de pamentu constatatore din 30 jugere catastrali; dela 38 de case câte un'a mesura bucate in bôbe, si stol'a indatinata. Se observédia câ jumatate din tôte beneficierele susu aratate va folosi unu anu de dile o fiica neputinciôsa remasa de repausatulu preotu. Parochi'a e de class'a III-a.

Recurentii au a trimite recursele loru Reverendisimului Domnu Protopopu Ión Tieranu in Lipova.

Brestovati in 27 Decemvre 1877.

Pentru comitetulu parochialu
Alexandru Ianitsary.

Vincentiu Biberea,

Ioanu Megia,

preotu adm. localu ca presiedintele
comit. par.

Notariu.

1—3.

Concursu se escrie in urmare ordinatiunei cosistoriale de dto 10 Novembre 1877 nru 857 bis: pentru vacant'a parochie din comuna **Vlaicovatiu**, Cottulu Timisiului, prottera tulu Versietiuului. —

Emolumintele sunt: una sesiune de 32 de jugere de pamentu, birulu si stol'a indatinata dela 165 de case, carii emoluminte sunt tôte de a-se impartî in doua cu capelanulu din aceea parochie; totudeodata jumatate din venitu pre unu anu e de a-se dá veduvei preotese. —

Doritorii de a recurge la acêsta parochia sunt avisati de a-si trimite recursele sale instruate in sensulu statutului org. bisericescu Reverendisimului Domnu **Joane Popovicu** protopresbiteru in Mercina per Varadi'a.

Vlaicovatiu in 9/1 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dnulu Pvotopresbiteru districtualu.

1—3.

Ne insinuanduse la prim'a publicare nici unu recurentu prin aceasta se deschide de nou concursu pentru vacanta parochie diu comuna **Bratea**, protopresbiteratulu Pestesiului, Cottulu Bihoru, cu terminu pana la **12. Februaru c. v.** ér alegerea va fi in 13. Februaru v.

Emolumintele sunt: dela 140. case câte una vica de cucurudiu sfarmatu, folosirea aloru 5. jugere de pamentu, cuartiru liberu, cu gradina, si stolele indatinate dela 200. de numere.

Doritorii d-a ocupá acêsta parochie sunt pofiti a-si trimite recursele loru instruate in sensulu statutului organicu, si adresate subserisului, posta ultima Élesd.

Datu in Bratea in 9. Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Teodoru Filippu**, administratoru protopopu.

2—3.

Pentru vacant'a parochie gr. or. de clas'a III-a din **Rossia**, in protopres: Ienopolei — Borosineu, comitatulu Aradului, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe domineca din 29 Ianuariu st. v. a. c.

Emolumintele sunt: 1/2 sesiune de pamentu, birulu parochialu dela 115 case, câte una mesura cucuruzu sfarmatu, éra dela 5 case dileresci 1/2 mesura, — stolele indatinate, si cuartiru cu gradina de legumi.

Recurentii si-voru trimite recursele instruite in sensulu §-lui 13 din statu: org: si adresate comitetului parochialu, celu multu pana in **25 Ianuariu st. v. a. c.** la oficiulu protopresviteralu in Borosineu, — cele intrate dupa acestu terminu, nu se voru primi.

Alesulu de preotu, dela diu'a intrarei sale in functiune, pana la 23 Octomvrie st. v. a. c. candu se implinesce anulu raposarei fostului parochu, — va avé a da jumatate din tôte venitele parochiale viduvei preotese si orfaniloru.

Rossia 2 Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Nicolau Beldea**, adm. ppresviteralu.

2—3.

Concursu pentru postulu de parocu gr. or. in comun'a **Hassiasiu**. cu terminu pana la **30. Ianuariu st. v. 1878.** candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu; 1/2 de lantiu de pamentu intra si 1/2 de lantiu estravilanu; birulu de câte un'a mesura de cucurusu despoiétu dela 100 nr. de case, si venitele stolari indatinate.

Aspirantii la acestu postu, voru adresá recursele loru, instruite conformu prescrisaloru Statutului organicu, respectivulu comitetu parochialu, si a le tramite parintelui protopopu tractualu **Georgiu Cratiunescu** in Belincz, pana la 29. Ianuariu 1878 avendu fiecarele in vr'o Dumineca, a se presentá in biserice'a gr. or. din locu, spre a-si aretá desteritatea in tipicu si in cantarile bisericesci.

Hassiasiu, 20 Decemvre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu**, protopopu tract.

3—3.

Conformu ordinatiunei Vener. Consist. dto. 10. Noembre. a. r. nr. 894. pentru a II-a parochia vacanta din **Corniareva**, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu Mehadié, se recere unu preotu cooperatoru, spre care scopu se escrie concursu, cu urmatórele emoluminte: Unu salariu anualu in bani gata de 300 fr. in care se cuprindu stól'a si birulu, un'a sesiune de 34 jugere de pamentu:

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimite recursele instruate conformu stat. org. bis. la comitetulu parochialu, adresandu-le **M. O. D. Ioane Stefanovicu** adm. protopopescu in Mehadia pana in **2 Ianuariu. 1878.** câci in 22-le se va tiené alegerea.

Corniareva in 20 Decembre 1877.

Comitetulu parochialu'

In contielegere cu d. **Stefanovicu**, adm. protopop.

3—3.

Conformu decisului Consistorialu gr. or. oradanu deto 28 Novembre 1877. nr. 838. B. prin acêst'a se deschide concursu pentru parochiele reduce **Copacelu-Surducu**, Cottulu Bihoru, protopresbiteratulu Pestesiului, cuprinse in clasa a III-a cu terminu pana la **30 Ianuaris 1878.** in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: din Copacelu dela 90 numere câte jumatate vica cucurudiu sfarimatu, folosirea aloru 16 jugere pamentu, tóta cas'a una diua de lucru, stólele indatinate, — si cortela cu doua chilii.

Din Surducu dela 100 numere jumatate vica cucurudiu sfarmatu, folosirea aloru 16 jugere pamentu, si stole usuete.

Doritorii de a ocupá acêsta parochie sunt pofiti a-si trimite recursele loru iustrate in sensulu statutului Organicu adresate Comitetului parochiale subserisului, posta ultima Élesd.

Datu in Copacelu la 23 Decemvrie 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Teodoru Filippu** administratore protopopescu.

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra.**